

Witold Mikołajczyk

*Gmina Bojanowo
traktem i znakami pocztowymi
opisana*

Publikacja *Gmina Bojanowo, traktem i znakami pocztowymi opisana* niewątpliwie jest dziełem kompresującym udokumentowaną historię i teraźniejszość skrawka terytorium naszej Ojczyzny.

Autor z niesłychaną pasją, skutecznością i konsekwencją ujawnia nam skrupulatnie zawile dzieje południowo-zachodniej Wielkopolski. Z zamiłowania kolekcjoner artefaktów przeszłości, postużył się m.in. heraldyką, kartografią, filatelistyką, filokartystyką, dokumentami sprzed wielu lat. Zaprezentował kilka herbów, ponad 60 różnych znakomych map m.in. Jerzego Freudenhamera z roku 1680, schemat przebiegu traktów w Wielkopolsce, powiat krobski z 1806 roku wydrukowany w Trieście w szlachetnej technice miedziorytu. Na blisko siedemdziesięciu widokówkach pokazuje ludzi, obiekty i sceny rodzajowe sprzed ponad stulecia. Reprodukuje ponad dwieście kopert, wycinków, kartek, etc. Przedstawia obieg pocztowy, w tym datowniki eksploatacyjne bojanowskich poczty z uwzględnieniem np. poczt ambulansowych. Pokazuje ponad sto sześćdziesiąt pozycji pracy pocztowej w postaci dowodów nadania przesyłek, dowodów doręczeń i odbioru, blankietów telegraficznych i ich opakowania, formularzy doręczenia protestów, dowodów wpłaty, legitymacji, biletów i wielu innych. Cymelią jest pokazana odbitka przywileju królewskiego Jana III Sobieskiego, wymieniający Bojanowo czy oryginalny list nadany w 1797 roku w Bojanowie. W sumie ponad 500 reprodukcji w większości w kolorze, z tekstem od ogólności do absolutnie unikalnych szczegółów, wprowadzających do poznania różnych aspektów życia przodków i poprzedników na tej bojanowskiej i niektórych sąsiednich ziemiach.

Polecam zaznajomienie się z tym dziełem. Na pewno warto. Życzę przyjemnej lektury.

Stefan Skrzypek
Prezes rawickich filatelistów

Spis treści:

Od Burmistrza	5
Od autora	7
O założycielach miasta i jego rozwoju	9
Pocztę w Rzeczypospolitej	12
Pocztę w Wielkopolsce	14
Bojanowo na trasie pocztowej	18
II, III rozbiór Polski, Prusy Południowe	23
Pocztę w Bojanowie w Prusach Południowych	26
Najstarsze przesyłki pocztowe w zbiorze autora	29
O kursach pocztowych	31
Księstwo Warszawskie	35
Poczthalteria w Bojanowie	37
Wielkie Księstwo Poznańskie	43
O adnotacjach na przesyłkach pocztowych	44
Przesyłki z odrębną adnotacją poczty w Bojanowie	47
Przesyłki z datownikiem poczty w Bojanowie	55
O żwirówkach	63
Prowincja Poznańska	67
Pruska marka frankowa i kasownik nr 151	69
Linia kolejowa Wrocław – Poznań via Bojanowo	75
Pożar Bojanowa 12 sierpnia 1857 r.	78
Dyrektor Generalny Poczty Pruskiej G. H. Schmückert	80
Komitet budowy pomnika G. H. Schmückerta	84
Związek Północnoniemiecki – Norddeutscher Postbezirk	92
Cesarstwo Niemieckie – Reichpost	96
Dworzec kolejowy w Bojanowie	103
Przesyłki urzędowe i dowody nadania	109
Nowa siedziba poczty w Bojanowie	112
Pocztę polowa w okresie I wojny światowej	119
Pocztę w służbie meteorologii	137
Powstanie Wielkopolskie, Traktat Wersalski	139
II Rzeczpospolita Polska	151
Trakt kolejowy Rawicz – Poznań via Bojanowo	153
Pocztę i jej pracownicy	155
Revenue	174
Schmückert, lata wojny i okupacji	181
Pocztę i jej pracownicy	183
Pocztę w Schmückert	187
Ruch kolejowy w okresie okupacji	195
Revenue	198
Od 1945 roku do współczesności	203
Pocztę i jej pracownicy	203
Pokaz Objazdowy Po Ziemi Rawickiej 100 Lecie Polskiego Znaczka	224
Revenue	235
Przesyłki polecane	237
UPT w Bojanowie zostaje filią UPT Rawicz 1	247
Golina Wielka na szlaku pocztowym	249
Przesyłki polecane	261
Kawcze na szlaku pocztowym	265
Zaborowice na szlaku pocztowym	271
Przesyłki polecane	287
Likwidacja placówki pocztowej w Zaborowicach	290
Likwidacja linii kolejowej Bojanowo – Głogów	292
Czechnów i inne	294
Literatura	298
Winiety i ilustracje	312

From the Mayor.....	5
From the author.....	7
About the founders of the city and its development.....	9
Postal history in Commonwealth.....	12
Postal history in Greater Poland.....	14
Bojanowo on the postal route.....	18
II, III Partition of Poland, South Prussia.....	23
Postal history in Bojanowo in South Prussia.....	26
The oldest postal items in the author's collection.....	29
About postal rates.....	31
The Kingdom of Poland.....	35
Postal station in Bojanowo.....	37
The Grand Duchy of Posen.....	43
About annotations on postal items.....	44
Shipments with handwritten mail annotation in Bojanowo.....	47
Shipments with postal date in Bojanowo.....	55
About gravels.....	63
The Province of Posen.....	67
Prussian stamp & hand cancel No. 151.....	69
Railway track Wrocław - Poznań via Bojanowo.....	75
Fire of Bojanowo 12 August 1857.....	78
General Director of the Prussian Postal Service GH Schmückert.....	80
Building committee for the monument of the GH Schmückert.....	84
The North German Confederation - Norddeutscher Postbezirk.....	92
The German Empire - Reichpost.....	96
The railway station in Bojanowo.....	103
Official shipments and proofs of posting.....	109
New post office in Bojanowo.....	112
Field post office during the First World War.....	119
Post in the service of meteorology.....	137
The Greater Poland Uprising, the Treaty of Versailles.....	139
II Republic of Poland.....	151
Railway track Rawicz – Poznań via Bojanowo.....	153
Post office and its employees.....	155
Revenue.....	174
Schmückert, years of war and occupation.....	181
Post office and its employees.....	183
Post office in Schmückert.....	187
Railway traffic during the occupation.....	195
Revenue	198
From 1945 to the present day.....	203
Post office and its employees.....	203
Traveling Exhibition through Rawicka Land 100 years of polish stamp.....	224
Revenue	235
Registered mail.....	237
Post office in Bojanowo transformed in to agency of Rawicz post office no 1	247
Golina Wielka on postal route.....	249
Registered mail.....	261
Kawcze on postal route.....	265
Zaborowice on postal route.....	271
Registered mail.....	287
Liquidation of the post office in Zaborowice.....	290
Liquidation of railway connection Bojanowo – Głogów.....	292

Czechnów and others.....	294
Literature.....	298
Vignettes and illustrations.....	312

Dear Readers,

Let me take you on the historical journey of 380 years of history of mail in town Bojanowo, which counting from two to three and a half inhabitants in time of its existence. On the postal history as an institution of public utility covering its infrastructure, objects and employees in reflection of Poland and The Kingdom of Prussia or more precisely the book focuses on the history of southwestern corner of Great Poland (Wielkopolska) – Commune of Bojanowo.

In the succeeding chapters the history of the post on the grounds administratively belonging to Municipality of Bojanowo in its current borders in historical context, from the day when town of Bojanowo was location basis of the Magdeburg Law by edict of the Polish king Władysław IV on 16th of April 1638 until present day.

Firstly it characterizes the owners of the town – Bojanowski family, bearing the Junosz coat of arms and the appearance of Bojanowo on maps; for the first time at about 1680 on the map *Palatinatus Posnaniensis...*, Atlas: The English, Amsterdam, Oxford 1680 – 1683. The next part is an overview of short primary acting of the postal history, although in the beginning of Bojanowo existence there was no post office, however, on the glass negative of the Karol de Perthées map of the Poznan voivodeship drawn up in 1783-1784 highway post office in Bojanowo can be found. The town started to participate in postal service in 1793, when it administratively belonged to The Kingdom of Prussia. The period of Duchy of Warsaw existence is very interesting, as the name of the then-Postmaster of Bojanowo in that time was found in the archives. Further vicissitudes of history brought Bojanowo back to The Kingdom of Prussia for the next one hundred years, therefore the development of Prussia postal history was characterised. The next chapter is dedicated to the General Director of Prussian Post G.H. Schmückert, a person largely forgotten in the historiography of Prussian post and included the mention of a grate fire on 12 August 1857, when almost all Bojanowo Town was burned to the ground. Next section includes the time of World War I and the return of Bojanowo to Poland in January 1920, when the polish postal service was restored. During World War II German post service has returned for over five years to Schmückert, which was new name of Bojanowo Town. Final part contains period from January 1945 up to the present day.

Additionally history of post office in villages within Bojanowo: Golina Wielka (Lang Guhle), Kawcz (Kawitsch), Zaborowice (Saborwitz, Waffendorf), as well as the information about mails to The Royal Prussian Meteorological Institute in Berlin from metrological station in Zechen (now Czechnów) are introduced.

The book is based on historical artefacts owned by the author, from the fields of heraldry, cartography, deltiology and above all, philately, which are crucial to present specified historical periods. Here over sixty maps can be found, including map from 1680 by Jerzy Freudenhamer and diagrams of postal routes in Wielkopolska. Among the documents is an edict given by the Polish King Jan III Sobieskiego on 27th April 1683 to the post office in Leszno imposing the obligation to open the post office, among others in Bojanowo, Rawicz. As an interesting fact, I state that the privilege was reproduced on sheetlet by the post of St. Vincent & the Grenadines on the occasion of the anniversary of 125 years of Universal Postal Union. On over seventy picture postcards it shows people, objects and genre scenes from

previous century. It's present postal service through two hundred cover, envelopes, letters (the eldest prestamp item in my collection was send from Bojanowo in 1797), cut-out, postcards etc., dated postmarks of Bojanowo post office, including ambulance post. It's shows over one hundred and sixty postal document such as proofs of delivery, receipts for registered mail, telegraph forms, forms of delivery of protests, confirmations of payment, revenue, employee legitimation and their others documents, train timetable, railway tickets and many more.

All in all, it provides the text of over five hundred items, several very rare, most of them in color, introducing us to the different aspects of life on this land, from general to absolutely unique details. The documentary bases are books in the field of Polish and German philatelic literature (nearly four hundred items in the list of literature) as well as state archives and official documentation from postal service.

The book has been published in polish by Comunne Bojanowo, on chalky paper A4, hardcover, it contains three hundred and twelve pages in color.